

СТЕНОГРАМА

слухань у Комітеті Верховної Ради України

з питань економічного розвитку на тему: **"Залучення інвестицій
(у формі додаткових вкладів) у капітал товариств"**

20 червня 2024 року

Веде засідання секретар Комітету РУЩИШИН Ярослав Іванович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добрий день, шановні колеги. Мене звати Ярослав Руцишин. Я є секретарем Комітету з питань економічного розвитку. Сьогодні ми проводимо комітетські слухання на тему: "Залучення інвестицій (у формі додаткових вкладів) у капітал товариств".

Дозвольте мені пройти офіційну частину спочатку всю зі вступом, так би мовити. А пізніше ми перейдемо до конкретизації проблеми і обговорення.

На виконання рішення Комітету від 25 квітня 2024 року (протокол засідання Комітету № 187) проводимо слухання у Комітеті на тему: "Залучення інвестицій (у формі додаткових вкладів) у капітал товариств". Відповідно до пункту третього частини першої статті 29 Закону України "Про комітети Верховної Ради України" комітети при підготовці і проведенні слухань у комітетах мають право використовувати інформацію, отриману під час слухань, при прийнятті рішень, наданні висновків, рекомендацій комітетом з питань, віднесених до предмету відання комітету, та розповсюджувати її серед народних депутатів України.

Метою цих комітетських слухань є удосконалення положень Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" щодо можливості залучення інвестицій (у формі додаткових вкладів) у капітал без дотримання пропорційності розміру додаткових вкладів у капітал до процентного розміру частки в капіталі.

Розмір статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю є насправді досить умовною величиною. Наприклад, Закон про товариства з обмеженою відповідальністю взагалі не встановлює мінімального розміру статутного капіталу товариства. Більше того, на практиці вартість активів, наприклад, вартість прав інтелектуальної власності, створеного товариством з обмеженою відповідальністю та його засновниками, може суттєво відрізнятися від формального розміру статутного капіталу. У трансакціях венчурного капіталу та прямих інвестицій майже завжди розмір частки, яку отримує інвестор, не залежить від формального розміру статутного капіталу. Існує

необхідність належно оцінити вартість, яка була створена засновниками компанії, та забезпечити засновників від розмиття на стадіях залучення зовнішніх інвесторів ще до того, коли ці компанії вийшли на публічні біржі. Що ж до інвесторів, то це дозволить їм належно оцінити вартість, створену засновниками, та отримати вигоду від подальшого зростання вартості як компаній, так і їх інвестицій.

Пропонується обговорити можливість внесення змін до Закону про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю та Закону про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб підприємців та громадських формувань, які передбачають можливість, а також чіткі механізми для залучення додаткових вкладів без того, щоб процентний розмір часток обов'язково співпадав з розмірами вкладів, виражених у грошовій формі, як вклад до статутного капіталу.

Більш-менш це скорочена інформація, яку ми подали всім запрошеним на сьогоднішні комітетські слухання. І я попрошу продовжити або доповнити, або зробити свою співповідь ініціаторів цього законопроекту, Тараса Думича – члена Наглядової ради Української асоціації венчурного та приватного капіталу.

Прошу, пане Тарасе.

ДУМИЧ Т.В. Дуже дякую, пане Ярославе. Дякую членам комітету за вашу увагу до цієї законодавчої ініціативи. Дякую всім присутнім з інших установ і організацій, які доєдналися до даного слухання.

Як пан Ярослав сказав, я є членом Наглядової ради Української асоціації венчурного та приватного капіталу, а також партнером та керуючим партнером українського офісу міжнародної юридичної фірми "Вольф Тайс".

Це не перша законодавча ініціатива, щодо якої ми співпрацюємо з парламентом. І ми будемо насправді раді співпрацювати з даним складом парламенту для втілення даної ініціативи.

Отже, щодо предмету даної законодавчої ініціативи і самого законопроекту. Ви всі звичайно чули про інвестиції, які відбувалися у такі відомі компанії як Apple, Google, Facebook до того, як ці компанії ставали публічними та їх акції почали бути розміщені на міжнародних біржах. На ранніх стадіях залучення інвестицій в ці компанії інвестори отримували відносно невеликі частки у компаніях взамін за багатомільйонні інвестиції в капітал цих компаній. При цьому важливо підкреслити, що інвестиції відбувалися саме в капітал компаній або, використовуючи бізнес-сленг, відбувалися на умовах кеш-ін, а не за допомогою продажу часток чи акцій засновниками цих компаній. При цьому процент

часток чи акцій, які отримували зовнішні інвестори взамін своїх інвестицій, підлягав предмету домовленостей між засновниками та інвесторами. Саме про таку можливість, і я назвав би навіть не лише можливість, а саме про інструмент створення цієї можливості і йдеться в нашій законодавчій ініціативі.

Як це може звучати не дивно, в чинному законодавстві України є проблеми із забезпеченням функціонування для такого рішення, якщо засновники та інвестори або учасники товариства з обмеженою відповідальністю домовилися про таке рішення. Уявіть собі ситуацію, ви – український засновник, який створив товариство з обмеженою відповідальністю і вклав в його статутний капітал, скажімо, 100 тисяч гривень. Внаслідок діяльності вашого товариства і вашої діяльності була створена цінність чи активи у будь-якій сфері, які оцінюються, скажімо, в 10 мільйонів гривень. Вашим товариством з обмеженою відповідальністю зацікавився інвестор, який готовий вкласти капітал в товариство 1 мільйон гривень та отримати за це 10 процентів в частці статутного капіталу. Причому ми пам'ятаємо, що формальний розмір статутного капіталу складає лише 100 тисяч гривень. На жаль, у відповідності до норм чинного законодавства із таким розподілом часток можуть виникнути проблеми. І в результаті буде вважатися, що частка інвестора взамін такої інвестиції була б не 10 процентів, як про це домовився засновник та інвестор, а 90 процентів. І це незважаючи на те, що в Законі про товариства з обмеженою відповідальністю є норми, наприклад, 12 чи стаття 18, які говорять про можливість непропорційності часток відносно внесків. У чому ж проблема?

Перш за все, ці норми, існуючі норми допускають різне тлумачення. І це саме з тим, з чим ми вже стикалися на практиці. Незважаючи на те, що непропорційність як можливість передбачена в Законі про товариства з обмеженою відповідальністю, ми чули різні тлумачення існуючих норм. А коли є різне тлумачення і кожна зі сторін притримується власного бачення, то важко назвати ситуацію беззастережною та ідеальною, або як кажуть практикуючі юристи, важко отримати legal opinion, яка б не була перевантажена різними застереженнями та кваліфікаціями.

Другий важливий момент. Закон про державну реєстрацію не передбачає, що Державному реєстрі юридичних осіб вказується процентний показник часток, а вказується лише розмір вкладів у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю. Тобто навіть якщо у статуті товариства з обмеженою відповідальністю чи в корпоративному договорі буде чітко прописано процентний розмір часток, і цей процентний розмір часток буде непропорційний по відношенню до вкладів в статутний капітал, то в державному реєстрі ви не побачите процентів, які передбачені в статуті чи

про які домовилися учасники, а передбачити лише розмір вкладів і будете змушені самі вираховувати, який же там може бути процент, тому що статuti в принципі не є відкритими документами.

Виглядає так, що державний реєстр дійсно сфокусований на подачу інформації про розмір вкладів учасників, а не на процентний розмір часток, а насправді останній є більш важливим для третіх осіб, для зовнішніх інвесторів. І між іншим в минулому, до того, як Закон про державну реєстрацію набув чинності і от існуюча система почала функціонувати, реєстр, який функціонував у минулому, передбачав, як не дивно, процентний розмір часток в кожного учасника в статутному капіталі товариства. Чому було змінено, мені важко сказати, але не вбачаю, що існуюча ситуація є такою, яку не можна було б досить легко виправити.

Повертаючись до цього прикладу, про який я говорив вам, про засновника, його власний вклад у статутний капітал та бажання інвестора отримати 10 процентів взамін 1 мільйона гривень. Між іншим, якщо б цей засновник хотів би продати частку у товаристві з обмеженою відповідальністю, тобто зробити трансакцію на умові кеш-аут, не кеш-ін, а не завести гроші в капітал, то не було би з цим жодної проблеми, тобто ви маєте частку, номінальна вартість якої, скажімо, може оцінюватися у 10 тисяч гривень, і ви спокійно можете її продати за 1 мільйон гривень. Така можливість існує, то відповідно повинна бути можливість, щоб гроші, які надходять не назовні, а безпосередньо у капітал товариства, теж могли мати результатом отримання частки такого розміру... *(Шум у залі)*

Таким чином, запропонований нами законопроект, який є досить точковим та сфокусованим, пропонує врегулювати цю можливість, про яку ми говоримо, наступним чином. Перш за все коротким доповненням до статті 12 Закону "Про товариства з обмеженою відповідальністю", де передбачається, що розмір часток повинен відповідати, процентний розмір, якщо він визначається, повинен відповідати грошовому вкладу. Ми пропонуємо доповнити це формулюванням: якщо інше не передбачено в статуті товариства. В принципі це було б логічно. Друга норма, це доповнення до Закону про державну реєстрацію.

Між іншим, коли ми робили дослідження питання непропорційності, то знайшли статтю професорки Київського університету імені Тараса Шевченка Ірини Лукач, яка досить критично ставилася і оцінювала питання непропорційності, і вона виходила саме з тої ситуації, що в Законі про державну реєстрацію не передбачено можливості вказання процентного розміру часток. І відповідно треті особи, не бачачи цю інформацію, а бачачи інформацію лише про розмір вкладів, повинні самі вираховувати і покладатися на

державний реєстр, визначаючи, яка ж частка, процентна частка в товаристві може належати тому чи іншому учаснику. Тому навіть виходячи з такої критичної логіки виправлення чи доповнення радше навіть (не виправлення, а доповнення) до Закону про державну реєстрацію, дозволить третім особам, публіці як такій бачити актуальну інформацію, як про це домовилися учасники. Між іншим, процентний розмір ви можете побачити в YouControl, який є недержавним реєстром, але він просто вираховує процентну частку, виходячи з формальних розмірів вкладів, тобто звичайно, що потребуватиме втілення цієї ідеї певних технічних змін до державного реєстру, але я сподіваюся, що це не було б важкими змінами, враховуючи і так досить розвинуту діджиталізацію українських реєстрів і системи в Україні.

І третій, основний такий момент, це ми пропонуємо в законі врегулювати категорію додаткового капіталу. Насправді додатковий капітал як такий існує в законодавчих системах багатьох країн. Ми досліджували законодавство інших країн. Він існує, в принципі, як нам пояснювали аудитори українські, він теж існує в Україні, але існує більше як бухгалтерська категорія, а не як категорія корпоративного права. Тому запропонована нами норма, вона досить така чітка, вона передбачає створення от такої можливості теж внесення грошей в капітал товариства за допомогою вкладів до додаткового капіталу, які не будуть впливати теж на розподіл, процентний розподіл часток і дозволять українським товариствам залучати гроші.

Хто в кінці кінців виграє від запропонованої ідеї? Ну перш за все виграють українські підприємці, товариства з обмеженою відповідальністю, засновники українських підприємств, які розгорнули свої підприємства до моменту, коли вони почали залучати зовнішніх інвесторів. І відповідно оці механізми дозволять оцінити ті зусилля, які вклали засновники в створення цінних підприємств і той факт, що вони зможуть не бути розмитими, виходячи з формальних таких норм вкладів, як існує зараз.

Більше того, важливим позитивним ефектом буде те, що такого типу інвестиційні транзакції можна буде проводити в українській юрисдикції, тому що зараз, працюючи з венчурними фондами, фондами приватних інвестицій, ми проводимо ці транзакції за кордоном, починаючи від таких популярних офшорних юрисдикцій, як Кіпр, так і інших, Делававер, й інших юрисдикцій, де це без проблем працює. В принципі, можливість проводити такі транзакції за кордоном залишиться, але з'явиться додаткова можливість проводити такі транзакції в українській юрисдикції. І це буде правильне рішення, яке створить можливість, особливо товариствам, які не хочуть ще чи не мають змоги, чи не мають потреби робити таку надбудову холдингу за кордоном, залучити інвестиції

безпосередньо в Україні. І така от можливість деофшоризації, я би не сказав, що це політика деофшоризації, це більше можливість деофшоризації, вона однозначно буде сприятлива для українських підприємців і дозволить їм залучати кошти в капітал.

І звичайно, на останок, якщо ви подивитеся на товариства, майно яких могло постраждати внаслідок військової агресії з боку Російської Федерації, створення от такого механізму дозволить цим товариствам залучати інвестиції в капітал, в свій капітал і витратити ці інвестиції на відбудову своїх активів, свого майна без того, щоб засновники цих товариств чи діючі учасники були дуже суттєво розмиті чи розмиті їхні частки всупереч тому, про що вони можуть домовитися зі своїми інвесторами. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую, пане Тарасе.

Я, виходячи з того, скільки у нас є учасників, ми можемо собі дозволити до 5 хвилин. Але хочу гарантувати всім, що всі зможуть висловитися однозначно, бо нам важлива думка наперед для того, щоб цей законопроект не мав пізніше жодних проблем в проходженні всіх бюрократичних процедур.

Отже, перше, я хотів би запитати – чи є народні депутати, які хотіли виступити з цього приводу?

Якщо немає бажаних, тоді я попрошу до слова відповідно наші виконавчі органи, це Міністерство юстиції України. І прошу сказати, чи це буде Лещенко Анатолій Олексійович чи Молодцова Анна Миколаївна. Прошу вас, якщо маєте бажання звичайно виступити з цього приводу.

То я говорив без мікрофону?! А мене чути було хоча б, бо я не увімкнув мікрофон? Чути було?

Прошу вас. Хто від Міністерства юстиції виступатиме?

ЛЕЩЕНКО А.О. Я – Лещенко Анатолій Олексійович, заступник директора Департаменту приватного права, начальник управління нормативно-правового забезпечення державної реєстрації.

Якраз наш напрямок і є питанням у сфері державної реєстрації. Можливо, моя колега Анна Молодцова, яка очолює напрямок, пов'язаний з господарською діяльністю, в цілому з регулюванням господарської діяльності, можливо вона також прокоментує своє бачення щодо сьогоднішньої тематики.

Я буду намагатися структуровано, сухо, як орган влади, тобто піду від зворотного. Відразу скажу, що у пояснювальній записці до законопроекту і як сьогодні доповідач пан

Тарас говорив про те, що передбачається доопрацювання Єдиного державного реєстру юридичних осіб, то я відразу скажу, що у пояснювальній записці треба одразу вказувати на те, що це додаткове фінансування з державного бюджету. Наразі у пояснювальній записці говориться про те, що це не потребує додаткового фінансування з державного бюджету. Безумовно, це не так. Тому що будь-яке доопрацювання Державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб, підприємств та громадських формувань потребуватиме коштів на утримання, на доопрацювання цього реєстру, оскільки це саме фінансування з державного бюджету. Відразу скажу, що доопрацювання буде непросте, тому що це додаткові дані, які мають з'явитися у реєстрі. Плюс до всього, те, про що я буду говорити трішечки далі, скоріше за все ці додаткові дані мають бути ще й синхронні з тими даними, які вже є у реєстрі. І плюс це налагодження і зміна всіх інформаційних взаємодій, які існують між єдиним державним реєстром та іншими органами державної влади, у першу чергу це податкові органи, це Держстат, це інші органи, які є зацікавленими, та інформаційна взаємодія з якими передбачена з відповідним реєстром.

А будь-яке доопрацювання інформаційної взаємодії, це як доопрацювання на стороні Мін'юсту, так і доопрацювання на стороні того органу, який буде отримувати відповідну інформацію. Тому коли ми говоримо про реєстри, це завжди і час, і завжди кошти, це відразу скажу.

Що стосується самої концепції, самої ідеї. Я розумію, про що говорить пан Тарас. Фактично, якщо говорити своїми словами, це інвестор, який вкладає мільйон, не хоче бачити, що в нього частка в статутному капіталі тисяча гривень. Тобто краще, напевно, з точки зору погляду, краще бачити, що це там 10 відсотків від статутного капіталу, ніж бачити 1 тисячу, коли ти вкладаєш мільйон. Тобто в цьому є певна логіка економічна через призму того, що хоче побачити інвестор.

Я наведу аналогічний приклад, як це відбувається з акціями в акціонерних товариствах, і, можливо, деякі доводи, які пан Тарас наводив, теж покажу через призму акціонерних товариств. Тобто у нас так само в акціонерних товариствах є статутний капітал, поділений на акції, і особа придбаває акції, причому вже платячи не номінальну вартість цих акцій, а платить відповідно ринкову ціну за такі акції і набирає ту кількість акцій, яка буде відповідати певному відсотку.

От якраз Єдиний державний реєстр речових прав, він не є реєстром, який має показувати все, що стосується юридичної особи. Єдиний державний реєстр і концепція створення єдиного державного реєстру – це в першу чергу реєстр створювався для органів державної влади, зараз це реєстр для цивільно-правового обороту більше, ніж для органів

державної влади. І тому він в собі накопичує певну інформацію, яка є важлива для певних процесів, в тому числі в цивільно-правовому обороті.

Так, в Єдиному державному реєстрі на сьогоднішній день не розмір вкладу, як було сьогодні зазначено, це помилкове ствердження. Розмір частки в статутному капіталі відображається в Єдиному державному реєстрі, просто цей розмір відображається в гривневому еквіваленті. Тобто відображається в тому еквіваленті, в якому є статутний капітал.

Коли ми подивимося на акціонерне товариство, в ЄДР, наприклад, немає відомостей про акціонерів і відомостей про розмір частки акціонерів, є тільки розмір статутного капіталу. Так от, коли ми подивимося на ці акціонерні товариства, коли ми беремо реєстр акціонерів, ми теж не бачимо там частки. Ми бачимо, якому акціонеру скільки належить акцій. І хочемо ми чи не хочемо, ми все одно сідаємо і підраховуємо, скільки це відсотків по відношенню до цілісного статутного капіталу. Те саме і в ЄДР, тобто так само ми показуємо розмір частки в статутному капіталі, але це гривневий еквівалент, і так, дійсно, доводиться, якщо ми хочемо побачити розмір частки в процентному співвідношенні, то тоді нам треба порахувати.

Чому розмір частки в гривневому еквіваленті? Тому що ми завжди маємо межу, ми доходимо до копійок, коли це потрібно, тому що статутний капітал, наприклад, в мільйон, якщо він поділений на трьох, ну, візьмемо простіше – тисяча гривень статутний капітал поділений на трьох. От ми маємо у грошову еквіваленті до копійок розмір кожної частки. Ми розуміємо, що десь, умовно, в глобальному сенсі це одна третя, але якщо ми візьмемо і перейдемо на частки, то скільки це буде? 33,33 чи ми будемо йти далі до безкінечності? Бо 33,33 - в сукупності 3 розміри частки не дають одиниці. А коли ми говоримо про гривневий еквівалент, який відображає ЄДР, то ми доходимо до одиниці. Більш того, програмне забезпечення Єдиного державного реєстру забезпечує підрахунок, щоб у нас не було, скажімо так, прогалин. Або ми вийшли за межу статутного капіталу, або, навпаки, мали меншу межу. Тобто система це контролює, виходячи з простих арифметичних систем.

Коли ми говоримо про частки у відсотках, то тут є певний ризик того, що або треба встановлювати межу, тобто до якої ми доходимо – до сотих, до тисячних чи округлення йде, але тоді ми при округленні ніколи не отримуємо в цілому одиниці, якщо ми будемо кожну частку перераховувати. Це такий момент, який вже впливає на техніку.

І наступний момент. Як на мене, то коли ми говоримо, що ми в цілому саме таку ідею вкладаємо в проект закону, то тоді ми маємо напевно говорити про те, що тоді так

має бути щодо всіх, щодо всіх ТОВ і ТДВ. Тобто ми не можемо залишити у реєстрі, що в одних частка у грошовому еквіваленті, в інших частка у процентному співвідношенні. Більше того, з проекту закону я не побачив про те, що якщо ми зазначаємо у процентному співвідношенні, то ми не зазначаємо у грошовому. Тобто у нас одне знання про розмір частки буде відображатися у двох складових. І не дай боже, на якомусь етапі у якийсь момент десь щось піде не так і у одному знанні, наприклад, у грошовому еквіваленті поміняється розмір частки, а у процентному співвідношенні не поміняється. Більше того, якщо дивитися наразі на Закон про ТОВ і ТДВ, то розмір проценту визначається у статуті. І отут постає питання, я не знаю поки що на нього відповідь, бо тут треба напевно дійсно з точки зору економіки, практики дивитися. Припустімо, Закон про ТОВ дозволяє зараз вільно продавати свою частку декільком особам. І, наприклад, якщо брати діючий закон, то, продавши частку, достатньо реєстратору подати акт приймання-передачі частки або частини частки. У випадку, коли ми говоримо про процентне співвідношення часток, яке визначається у статуті, то, виходить, процедурно це буде так: нам принесуть акт приймання-передачі, по акту приймання-передачі ми спочатку, і тут окремий заявник, тут заявником виступає набувач частки, по акту приймання-передачі частки чи частини частки ми змінимо учасника в ЄДР, але частку у процентному співвідношенні ми чіпати не можемо, бо статут ще не змінено. А статут може змінити тільки хто? Загальні збори. І подати ці документи на реєстрацію, що змінився статут і, як наслідок, змінився розмір частки у статуті у відсотковому відношенні зможе тільки директор цієї компанії або представник цієї компанії. І оцього немає переходу. Тобто яким чином буде працювати система? Тому, на моє переконання, якщо все ж таки ми перший пункт, на якому я наголосив, і другий пункт, тобто перший - по фінансуванню і другий – про те, як ми будемо рахувати правильно частки, якщо ми говоримо, що тут все ОК, ми можемо рухатися далі, то тоді, на моє переконання, має впроваджуватися в цілому щодо всіх, хто в ТДВ, єдиний підхід – це визначення частки не в грошовому еквіваленті, а у відсотковому еквіваленті. Тобто не може бути там так, а тут так. Тобто ми не можемо давати таку неімперативну вимогу. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую, Анатолію Олексійовичу.

Я попрошу тоді Анну Миколаївну, якщо Анна Миколаївна може підключитися.

МОЛОДЦОВА А.М. Доброго дня.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

МОЛОДЦОВА А.М. Молодцова Анна – начальник відділу корпоративного права. Я би хотіла в додаток до виступу колеги ще звернути увагу на деякі також технічні моменти, оскільки змінами до статті 12 Закону про товариства з обмеженою відповідальністю фактично пропонується застосування нової для закону термінології, зокрема "додатковий капітал". І зміни, як Тарас попередньо говорив, зміни дійсно точкові. І ознайомившись з редакцією цих змін власне, неможливо встановити цей додатковий капітал, який матиме правовий статус, яку роль відіграватиме у відносинах між учасниками. Тому що передбачати можливість взагалі формування такого додаткового капіталу без розкриття, для чого він потрібен і як він впливатиме на взаємодію чи стосунки між учасниками, а можливо і тими, які лише планують стати учасниками, тобто інвесторами, без розкриття, на мій погляд, цих категорій неможливо визначити у подальшому навіть, що робити з цим додатковим капіталом, тобто які преференції чи зобов'язання, чи права матимуть ті, хто долучився до його формування.

На жаль, зміст закону відповіді на це питання не дає і в пояснювальній, я переглядала, також не бачу, як це буде впливати, які правовідносини наслідком його формування виникатимуть. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто у вас застереження до статусу такого, як додатковий капітал.

МОЛОДЦОВА А.М. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, далі я буду просто називати людей, хто записався. І якщо у вас є виступ, то прошу, якщо ні, то будемо переходити далі.

Міністерство фінансів, чи є Василина Дмитро Іванович? Прошу.

БОГОЛІЙ В.В. Добрий день, шановні колеги! Заступник Василина, заступник директора Департаменту фінансової політики. Міністерство фінансів не має суттєвих зауважень до законопроекту. Єдине, що ми підтримуємо позицію нашого колеги з Міністерства юстиції, що ведення реєстру може потребувати додаткових видатків державного бюджету. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ігор Петрович до нас долучився, народний депутат, член Комітету. Чи вам пізніше дати слово чи вже маєте що сказати?

МАРЧУК І.П. Я дякую, Ярославе Івановичу.

Я поки слухаю дискусію, все цікаво дуже розвивається. Я думаю, що я потім візьму слово. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді запрошую до слова, якщо є що сказати, Міністерство економіки України – Радіонов Олександр Олександрович.

РАДІОНОВ О.О. Добрий день, шановні колеги! Заступник директора Департаменту політики власності, начальник управління реформування майнових відносин.

Дивіться, ми в Міністерстві економіки в цілому підтримуємо цей законопроект, але також підтримуємо застереження, зауваження Міністерства юстиції в частині коштів та в частині визначення терміну "додатковий капітал". В цілому ми підтримуємо, оскільки це така ж схожа є ситуація з акціонерними товариствами, тому в цілому ми підтримуємо цю позицію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто ваші застереження збігаються з попередніми нашими фахівцями?

РАДІОНОВ О.О. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Далі у нас іде Українська асоціація венчурного та приватного капіталу. У нас двоє учасників підключені. Прошу вас, хто хотів би висловитися: чи Дмитро Кузьменко чи Андрій Колодюк. Прошу вас до слова. Немає, так? Гаразд.

Ідемо далі тоді.

_____. Зауважень немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

КУЗЬМЕНКО Д.. Перепрошую. У мене поганий зв'язок. Ми разом з паном Тарасом працювали взагалі над цією ідеєю. Тобто ми підтримуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можливо ми просто домовимося, є можливість зреагувати на те, що сказано нашими фахівцями з виконавчої влади також. Будемо це робити.

Тоді попрошу до слова, якщо є, Спілку підприємців України, Андрій Єрашов. Будь ласка. Добре.

Тоді у нас тут ще записані люди, яких я напевно не бачу. Прошу сказати, хто хотів би висловитися? Там є піднята рука. Прошу, представтеся, бо я не бачу на екрані ім'я.

БАБИЧ А. Добрий день усім. Дякую. Тарасе, привіт. Мене звать Анна Бабиц. Я юрист, член правління Асоціації правників України. Я є одним зі співавторів Закону "Про товариства з обмеженою відповідальністю", була головою Комітету корпоративного права весь час, коли ми розробляли цей проект і коли він був власне прийнятий, від початку до фінального голосування.

У мене є кілька коментарів. По-перше, Тарасе, дякую за цю ініціативу. Проблематика мені зрозуміла. Я не хочу вдаватися в деталі. В принципі закон це не забороняє, але якщо з 18-го року ті норми, які були виписані, вони, не знаю, на практиці показали, що вони можуть бути виписані краще, я абсолютно цю новацію підтримую. Але я б хотіла разом з тим підтримати слушні коментарі колег з Мін'юсту і трішки пояснити про цей відсоток, зазначення відсотку. Коли ми робили закон, це була велика реформа, яка в тому числі була боротьбою з рейдерством. Тому що передача часток, вона вимагала на той час змін до статуту, тому що велика кількість обов'язкової інформації зазначалася в статуті, і фактично, щоб зареєструвати угоду з передачі частки, треба було внести зміни в статут, треба було зібрати всіх учасників, вони мали проголосувати, затвердити ці зміни. І тим сам знаєш, що, по-перше, могла бути як би різниця в часі між двома цими подіями. По-друге, хтось міг не затверджувати статут і так далі. Тобто, простою людською мовою, нормальний обіг часток має бути незалежно від того, що треті особи-учасники затвердили статут чи не затвердили.

Тому я би хотіла переконатися, що ця пропозиція не створить ситуацію, коли оцей обов'язковий відсоток, він є обов'язковим для того, щоб сказати в статуті, що будь-яка передача, вона буде вимагати знову затвердження в статуті, в статуті "товок", і це знову поверне нас до того режиму, який був до прийняття нового закону. Розумієш мене, так?

Далі там є оці питання реєстру, який веде Мін'юст, де, відверто кажучи, я не технічний спеціаліст, як реєстратор або нотаріус робить цей запис та чи враховує відсоток, як це відбувається. Я думаю, що тут треба питання дослідити і запевнитися, що ця зміна в цілому позитивна, але вона не створює вимоги, що це має бути вказано в статуті обов'язково, і тоді треба кожного разу змінювати статут, якщо у нас є передача акцій, не акцій, часток, які мають оцей додатковий, де у них різниця між номінальною і реальною вартістю різна. Це перше.

І друге, додатковий капітал. Я теж погоджуюсь, що ця категорія і поняття, воно на межі юридичного і бухгалтерського або фінансового. Тобто, наскільки я розумію, додатковий капітал – це, по-перше, той капітал, з якого платиться податок. Якщо ти сплатив в статутний капітал, це один податковий режим, якщо ти сплатив більше і в тебе пішло щось в додатковий капітал, то там загальний режим оподаткування. І тому це в принципі категорія, яка не використовувалась з точки зору того, що податкова не має жодних преференцій. Тому, як на мене, чесно кажучи, це зайве на рівні регулювання закону. Так? Тобто вона існує в природі, вона існує з точки зору обліку, якщо ми подивимося там баланс, як він у нас складений за правилами, там є додатковий капітал. Наскільки це зараз необхідно для того, щоб визначати в законі? У нас в принципі такий режим, коли ми все любимо визначити в законі, як у підручнику. Але я тут теж не впевнена, що це буде досягати тих цілей, які поставлені.

Дякую. Я готова обговорити, доєднатися далі, якщо треба, з цих питань і, можливо, підключити тих спеціалістів, які були на тому етапі відповідальні за розробку цих статей. Можливо, нам просто ще раз треба подивитися, щоб переконатися, що та реформа, яку ми зробили, вона зараз лишається такою, як є, і ми тільки покращуємо, враховуючи практичний досвід 17-го року. Тобто ми еволюціонуємо позитивно, не відкочуючись назад. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую. Вибачте, Анно, бо у мене написано було, що ви без виступу.

БАБИЧ А. Я без виступу планувала, тому що я в цілому дійсно підтримую, я все подивилася і підтримую. Але, як ви правильно кажете, що відрефлексуйте або прокоментуйте думки інших колег. Дійсно коментарі колеги з Мін'юсту, вони слухні, нам треба просто технічну частину перевірити, що воно буде працювати справді так, без оцих моментів, які, я дуже пам'ятаю, ми обговорювали і намагалися тоді змінити і дуже

тішилися, що так це вдалося, і прямо всі говорили, що це велика позитивна зміна, боротьба з рейдерством і так далі. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, тоді я попрошу зголоситися, хто хотів би виступити. Я бачу, піднімаєте руки. Даруйте, я не можу бачити ваше ім'я на екрані, бо дуже маленькі букви.

БОРОДЕНКО С. Світлана Бороденко, я представляю проект "Сімейні молочні ферми", керівник юридичного департаменту цього проекту. По суті, фактично мій виступ тут зумовлений тим, що ми на практиці саме зустрілися з такими проблемами, які Тарас як автор даного законопроекту пробує вирішити в подальшому. Наша сітка сімейних молочних ферм, вона була створена у 2020 році, даний проект був започаткований. І на сьогодні ми маємо саме власне, ми працюємо за рахунок інвесторів. Люди нам повірили, люди вкладають свої кошти, і на сьогодні ми маємо дуже розширену сітку по всій Україні, близько 13-и регіонів, по регіонах України ми маємо дані сімейні молочні ферми.

І відповідно ті інвестиції ми з 2020 року залучили тільки від зовнішніх інвесторів близько 36,8 мільйона гривень, і ми стикнулися з тією ж, ну такою проблемою, коли інвестори хочуть показати свої кошти, вкласти саме в додатковий капітал і показати себе саме на рівні тих коштів, які вони вкладають, а не на рівні того відсотку. І коли при такій кількості інвесторів, відповідно те, що ми сьогодні говоримо про частки, про розмір часток, вони нівелюються, тому що велика кількість і відповідно ті кошти, які вкладаються і робиться це в форматі залучення як в статутний капітал, воно просто нівелюється. Ми пробуємо це, і інвестори самі якби пропонують і наполягають на тому, і ми це робимо, коли ми кожний рік проводимо ринкову оцінку бізнесу для того, щоб все-таки визначити, але це ми визначаємо вартість бізнесу, і потім відповідно кожен може визначити, припустімо, вартість своєї частки.

Але ми стикнулися на практиці, коли ми пробували, внесли зміни в статутний капітал щодо непропорційності часток відповідно до статті 12, і пробували це довести тим структурам, з якими ми працювали і показували це, зокрема, наприклад, банкам, що ви подивіться, ось є стовідсоткове погодження учасників саме діяти в межах існуючої статті 12, в межах існуючої статті 18 Закону про господарські товариства і товариства з додатковим, але це ніхто не приймає. Вони посилають нас на реєстр і кажуть, от дивіться, є державний реєстр, для нас це основний документ. Ви не можете говорити про те, що якщо засновник фактично вже вніс в додатковий капітал свої кошти, то він має право на

більший відсоток і він фактично має більший відсоток. Вони цього не приймають, розумієте? І тоді нівелюється як би бажання інвесторів здійснювати такі транзакції по інвестиції.

І мені здається, що саме розвиток от цього проекту, законопроекту, можливо, ще треба над ним попрацювати, можливо. Але сама ідея, нас саме життя заставило такі ідеї висувати, тому що фондової біржі немає, а воно мусить десь якось оцінюватися, якось порівнюватися і якось викликати інтерес у інвесторів, щоб вони вкладалися в розвиток наших підприємств і розвивалися. Ми на практиці як практичне підприємство стикнулися з цією проблемою і нам було б дуже важливо, щоб цей законопроект увійшов в дію, щоб, можливо, ще попрацювати над ним, але щоб така можливість була, щоб все-таки цей додатковий капітал мав місце в наших законодавчих документах, і відповідно тоді підприємства могли би діяти в такому ракурсі. Дякую. У мене все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую.

Чи є ще хтось, я не бачу піднятих рук на екрані? Немає, так? Тоді давайте запусимо реакцію можливо зараз. Я б хотів сказати одну річ. Я дякую фахівцям, які висловили свої зауваження, вони є дуже слухними, але якщо ми для своєї діяльності використовуємо іноземні юрисдикції, це перший показник, що з нашою юрисдикцією щось не так. І це треба однозначно поправляти, у нас має бути максимальна свобода підприємницької діяльності і інвестицій в Україні, і я думаю, що треба подумати, в який спосіб це зробити. Тепер я передаю слово напевно Тарасові чи ще хтось має?

Тарасе, будь ласка.

ДУМИЧ Т.В. Я теж дякую всім за ваші конструктивні зауваження. Насправді вони досить корисні. Я хотів би коротко відповісти по більшості з них.

Анно, дякую за те, що ти звернула увагу на момент обігу часток. Я єдине, хотів би тут підкреслити, що ми говоримо якраз не так про продаж часток, як обіг, там продаж іншим інвесторам, а ми говоримо про залучення коштів капіталу, тобто ми... Це якраз ця категорія, яка напевно в Україні трапляється не дуже-то і часто, так переважно частки продаються від одного учасника до нового учасника, чи між учасниками між собою, але ми говоримо про залучення коштів в капітал. Це є не менш важливим, ніж продаж часток.

Друге. Я хотів би підкреслити от по питанню процентів і питанню розміру вкладів у грошовій формі. Перш за все, навіть чинне законодавство, закон як він зараз прописаний, він момент і можливість визначення розміру частки у процентах залишає в

принципі на розсуд учасників товариства. Вони можуть це зробити, а можуть лише обмежитися визначенням розміру в грошовій формі.

Мені важко собі уявити ситуацію, в якій, наприклад, входить новий учасник, вносить грошову суму чи будь-яке інше майно, яке там оцінюється у грошовій формі, і отримує взамін частку, яка у грошовій формі буде меншою по суті, ніж його вклад, ніж вартість його вкладу. І це якщо ми говоримо про те, що розмір частки завжди визначається у грошовому вкладі. І ми якраз хочемо вирішити цю ситуацію за допомогою законопроекту, коли не йдеться про те, що коли я вношу 1 мільйон гривень, як от колега з Мін'юсту говорив, що не зовсім гарно виглядає, що я отримую частку тисячу гривень. Мені здається, що воно так просто не працює. І якраз те, що я говорив у своєму виступі, не суть важливо, який є розмір частки у грошовій формі, насправді для акціонерів, для інвесторів важливий процент частки у капіталі, який їм належить. А вартість цієї частки визначає ринок. Є статутний капітал, але у нас, мені здається, засильна увага на нього, деколи на статутний капітал дивляться як на свого роду таку святу корову, а статутний капітал є досить формальним і номінальним інструментом. Це просто нині існуючий інструмент залучення коштів від учасників чи засновників.

І останнє, щодо додаткового капіталу. Я теж згоден, що це на межі такого бухгалтерського і правового, причому воно зараз, наскільки я зрозумів, воно навіть більше бухгалтерське, тому що ми намагалися знайти якісь регулювання юридичні. Ми однозначно не маємо на меті отримати ситуацію, коли додатковий капітал буде вважатися валовим доходом товариства, на який буде відразу накладатися, ну буде відноситися до валового доходу і, ймовірно, оподатковуватися податком на прибуток, бо сенс не в цьому. Це щось такого роду було б – податок на інвестиції. Тобто це не те, що інвестори хочуть, товариства хочуть і не те, що, в принципі, і регуляторам необхідно.

Ми можемо, звичайно, подумати, як розвинути дефініцію додаткового капіталу. Я дякую за це зауваження. Тобто так, ми хочемо ввести це як новий інститут і я буду вдячний за будь-які коментарі, як краще це ввести так, щоб не виникало якихось сумнівів чи не вирішувало проблему. Але ми однозначно не створюємо ситуації, коли додатковий капітал впливає, от якщо ви подивитесь на текст законопроекту, що він впливає на розмір часток учасників. Тобто ми прямо передбачали, що додатковий капітал не впливає на розмір статутного капіталу і він не впливає на розмір часток учасників товариства.

Звичайно, якщо є ситуація, наприклад, учасник виходить чи товариство ліквідується, в такому випадку підставою для вирахування грошового, так би мовити, розміру, який підлягає відшкодуванню, чи виплати, радше виплати учасникам, наприклад

в разі ліквідації, є не розмір статутного капіталу, а є вартість активів товариства. І додатковий капітал є однією з категорій тих активів товариства. Тому якщо я як, наприклад інвестор, внісши кошти в додатковий капітал, внісши кошти в статутний капітал, взамін яких я отримав частку, при ліквідації товариства я отримаю процент вартості активів товариства відповідно до процентного розміру моєї частки, ну, я згоден, що ми можемо подумати, як краще ще визначити додатковий капітал так, щоб це було зрозуміло. Але ми однозначно навіть в тому положенні, в якому ми вказали, ми однозначно хочемо, щоб було зрозуміло, що це є різні категорії із статутним капіталом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тут місцеве самоврядування буде аплодувати, бо вони постійно дофінансовують свої комунальні підприємства у статутний фонд, постійно переписують, а це міг би бути інструмент для них в інший спосіб це робити. Гарзд. Але це було більше жартом.

Прошу сказати, чи є хтось, хто хотів би ще зреагувати на почуте сьогодні, для того щоб ми максимально дошліфували текст?

БАБИЧ А. Репліка у мене є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

БАБИЧ А. Я пропоную, Тарасе, по додатковому капіталу. Я не знаю, чи радилися ви з відповідними податківцями або бухгалтерами, але все ж таки ще раз подивитися, щоб воно не попало на податки, принаймні ця концепція, яку ви намагаєтесь втілити, вона працювала би бездоганно і дійсно не створювала оцю подвійність тлумачення.

І по першому питанню. Це різні питання. По додатковому, я думаю, що треба перевірити. Якщо всі в комфорті там, треба рухатись. По першій частині. Я прошу, будь ласка, можливо ми могли б попрацювати. Для мене головним є те, що це не створює необхідності вказувати у статуті розмір частки кожного учасника у грошах і у відсотках, як ви пропонуєте. Тому що зараз це є дійсно опціональна інформація. І багато обирають такий шлях, що просто вказується розмір статутного капіталу, а розмір часток кожного учасника визначається тільки в реєстрі. І у випадку, якщо вони там передають ці частки або збільшують, статут не змінюється, тому що там немає цієї інформації. І так само має залишатися, тому що це правильний підхід, сучасний. У нас в Україні був до того, тим сам

знаєш краще мене, там якийсь перехідний з пострадянського розуміння, як мають працювати господарські товариства. Тому ось це має лишитися.

І тут, я думаю, велика роль Мін'юсту, що вони по суті можуть це вирахувати самі і поставити в реєстрі, якщо ви хочете, щоб воно було десь вказано, то якщо це не статут, то це в реєстрі, якщо вони це самі можуть робити... Ну тобто система працює так, що реєстратор або нотаріус уповноважені зробити цей розрахунок і визначити, тоді все чудово працює. Оце треба перевірити, власне оцей маленький момент.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Шановні колеги, чи є ще?

ЛЕЩЕНКО А.О. Так. Якщо дозволите, я також репліку скажу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

ЛЕЩЕНКО А.О.. Я повноцінно підтримую пані Анну, тому що дійсно як тільки в статуті будуть визначені частки у процентному відношенні, то навіть якщо хтось захоче потім продати частку, це вже буде впливати на зміни в статуті. Тобто навіть якщо ми визначили ці розміри часток тільки для того, щоб залучити додаткові якісь інвестиції, це вже впливатиме на всіх. Тому, наприклад, якщо у статуті частка є, все, продаючи частку через акт приймання-передачі, все, це треба вже зміни в статуті вносити. Так, в реєстрі з'явиться, наприклад, новий учасник, а в статуті буде інший, це викликатиме у всіх, в першу чергу у банків та інших суб'єктів господарювання, а може потім у подальшому викликати і внутрішні конфлікти, коли в реєстрі розмір частки один, або, наприклад, в реєстрі вже один учасник, а у статуті залишився старий учасник. Тому це є проблема.

Що стосується техніки. Я ще раз повторюся, цілком імовірно, що може взагалі на рівні Закону про ТОВ і ТДВ додати одне формулювання, що розмір частки учасника визначається у процентному відношенні до статутного капіталу, припустимо, десь таке формулювання. Але я ще раз повторюся, з точки зору техніки, тут питання, коли ми не досягаємо через частку, не доходимо до одиниці. Тобто я не готовий зараз сказати, це треба прораховувати знову ж таки з техніками, які працюють з реєстром. Тому що класичний приклад: тисяча гривень – статутний капітал – на трьох і як його правильно

порахувати? Бо інколи дуже маленький відсоточок оцей впливає на важливі речі. Тому оцей момент дуже важливий, не втратити його. Дякую.

БАБИЧ А. Я намагалася там відтворити в пам'яті, чому ми дійсно прибрати відсоток. Тому що ми його прибрати, коли ми розробляли. Я навіть підняла там коментар, матеріали. Повністю не відтворила, але я думаю, от якраз те, що ви говорите, це й було причиною, там був залучений теж Мін'юст. І мабуть, це колеги з Мін'юсту все ж таки довели, що це непрактично і є оці складнощі і тому відсоток, розмір прибрати статутного капіталу, залишили тільки грошовий еквівалент.

Я би пропонувала, ще раз, я би хотіла підтримати Тараса. Це слушне покращення закону. І треба над ним працювати. Можливо, трошки з Мін'юстом ще попрацювати в цій частині, переконатися, що воно буде працювати бездоганно, і потім вже виносити далі по процедурі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо, Анно. Шановні колеги, чи є ще якісь виступи чи реакція? Так, тоді дозвольте мені офіційну частину вже закінчити.

Відповідно до частини другої статті 52 Закону України "Про комітети Верховної Ради України" за результатами слухань Комітет затверджує Рекомендації. Рекомендації будуть враховані при підготовці проекту закону. Тому прошу всіх присутніх сьогодні надати Комітету офіційно протягом 10 днів свої пропозиції до Рекомендацій слухань, які згодом будуть внесені на засідання Комітету.

Тобто я би просив, щоб ми цю проблему все-таки вирішили для українського підприємництва і інвестора українського, та й не тільки українського інвестора, і тому працюємо над зняттям застережень, які сьогодні були висловлені.

Дуже дякую всім, хто підключився і бере активну участь у цьому процесі.

Дякую. До побачення.

Слухання закриті.